

امید دولت به کسب و کارهای نوپا؛ آیا استارت‌آپ‌ها کلید حل مشکلات کشور هستند؟ - دیجیاتو

پگاه طوسی | شنبه، ۲۶ مرداد ۱۳۹۸

«برای آن که اقتصاد ایران بتواند خود را میان قدرت‌های برتر اقتصادی قرار داده و از ظرفیت جوانان استفاده کند، باید به سمت به یک دولت جوان و استارت‌آپی حرکت کند.» این بخشی از صحبت‌های وزیر کار کشور است؛ صحبت‌هایی که در آن عبارت نامانوس «دولت استارت‌آپی» دیده می‌شود. به نظر می‌رسد دولت آنچنان به استارت‌آپ‌ها علاقمند شده که تصویری غیر واقعی نسبت به این حیطة پیدا کرده است.

استارت‌آپ موضوعی است که اخیراً بیشتر در مورد آن می‌شنویم. از رئیس‌جمهور و معاون اول گرفته تا وزرای دولت، اخیراً در صحبت‌های‌شان تأکید ویژه‌ای به توانایی‌های استارت‌آپ‌ها دارند و از صحبت‌های‌شان اینطور به نظر می‌رسد که استارت‌آپ‌ها را حلال مشکلات می‌دانند. این درحالی‌ست که بزرگترین و شناخته شده‌ترین استارت‌آپ‌های ایرانی هنوز هم با مشکلات عجیب و تازه‌ای مواجه می‌شوند که وجود آنها را به خطر می‌اندازد. به همین دلیل فعالان استارت‌آپی معتقدند که دولت اطلاعی از مشکلات آنها ندارد و بهتر است به این حوزه وارد نشوند.

امید به استارت‌آپ‌ها در میان دولتی‌ها هرروز پررنگ‌تر می‌شود و به نظر می‌رسد که دولت، استارت‌آپ‌ها را نوعی معجزه و کلید حل مشکلات می‌داند. «حسن روحانی» رئیس‌جمهور کشورمان در نشستی به وزرا و مدیران خود توصیه کرد تا از توانایی‌های استارت‌آپ‌ها برای حل مشکلات‌شان بهره ببرند:

«استارت‌آپ‌ها به راحتی می‌توانند مشکلات چاه‌های آب کشاورزی و نیروگاه‌ها را حل کنند. ما خود را گرفتار کاغذها و آئین‌نامه‌های دو قرن پیش کرده‌ایم. اما با سیستم‌های استارت‌آپی به راحتی می‌توان این موارد را حل کرد. برای حل همین موارد مطرح شده رحمانی، ستاری و جهرمی با استارت‌آپ‌هایی که در سطح بالا کار می‌کنند قرارداد ببندند تا سریعاً مشکلات را رفع کنند.»

حرکت به سمت استارت‌آپ‌ها

«رضا الفت نسب» سخنگو و عضو هیات مدیره «اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی» در گفتگو با دیجیاتو دلیل توجه دولتی‌ها به استارت‌آپ‌ها ناشی از رضایت مردم از استارت‌آپ‌های بزرگ مانند تاکسی‌های آنلاین می‌داند که دولت را تشویق کرده تا از نگاه کسب و کارهای نوین برای حل مشکلاتش بهره‌برد. او باور دارد که چنین رخدادی بسیار خوب است چراکه موجب پذیرفته شدن فرهنگ کار استارت‌آپی در کشور می‌شود: «کار استارت‌آپی کاری‌ست که مردم بتوانند بر اساس یک نیاز مسئله محور و با چابکی موضوع را حل کنند. ما معتقدیم که استارت‌آپ‌ها در سایر حوزه‌ها فعال باشند و حتی هزینه‌های اجرایی دولت‌ها را کاهش دهند. به نظر می‌رسد که دولت نیز چنین نگاهی دارد.»

به گفته الفت نسب در حال حاضر رئیس جمهور و معاون اول ریاست جمهوری کاملاً از مشکلات استارت‌آپی اطلاع دارند اما باید دید که در عمل چه اتفاقی خواهد افتاد چرا که با تأییدات کلامی دولتمردان مشکلات استارت‌آپ‌ها حل نمی‌شود. او به شکایت وزارت بهداشت و درمان از استارت‌آپ «آزمایش آنلاین» اشاره می‌کند که در ابتدای فعالیتش با مشکلات عجیبی روبرو شده از جمله حکم بازداشتی که برای مدیرعامل آن صادر شد. این موضوع در حالی رخ داده که به گفته الفت نسب طبق قانون قرار نبود، وزارت‌خانه‌های دولتی از شرکت‌های استارت‌آپی شکایت کنند:

«البته قبول داریم که اقداماتی برای تسهیل کار استارت‌آپ‌ها انجام شده است اما این اقدامات جدی نیستند و ما حمایت خاصی در لایه‌های دولت نمی‌بینیم. چنانکه هنوز از استارت‌آپ‌ها شکایت می‌شود یا شهرداری حاضر به پذیرش تاکسی‌های آنلاین نیست. بنابراین گفتن حمایت از استارت‌آپ‌ها از نظر ما صرفاً در حد کلام است. چنانکه در حال حاضر هر استارت‌آپ باید از ۱۲ تا ۱۶ نهاد و سازمان مجوز و بگیرد و دستورالعمل‌های هر کدام را رعایت کنند. یکی از کارهایی که

دولتی‌ها می‌توانند انجام دهند این است که بخش‌های مختلف خود را با کسب و کارهای نوین آشنا کنند تا بتوانیم مشکلات خود مانند بیمه را راحت‌تر با آنها در میان بگذاریم و برای حل آن با تامین اجتماعی به نتیجه برسیم. در واقع مسیر آینده به سمت استارت‌آپ‌ها پیش می‌رود، بنابراین باید زیرساخت‌ها را آماده کنیم تا در آینده مناقشات در تجارت الکترونیک کمتر شود.»

سخنگو و عضو هیات مدیره اتحادیه کشوری کسب‌وکارهای مجازی در پاسخ به این سوال دیجیاتو که آیا این احساس دولت که استارت‌آپ‌ها قادر به حل مشکلات کشور هستند، انتظار بیش از حد و تفکر خطرناکی نیست، توضیح داد استارت‌آپ‌ها در حوزه تجارت الکترونیک می‌توانند کمک کنند اما نباید تخصص‌ها را رها کرد تا اپلیکیشنی تمام مشکلات را حل کند. او می‌گوید استارت‌آپ‌ها می‌توانند ابزار باشند تا به کارهای تخصصی کمک کنند:

«برای مثال ممکن است در بخش تجاری مشکل توزیع وجود داشته که می‌توان آن را با حضور استارت‌آپ‌ها رفع کرد. اما مهمترین مورد این است که ما تفکر استارت‌آپی را بر خود حاکم کنیم تفکر استارت‌آپی تفکری است که به جوانان اعتقاد داشته باشیم و بروکراسی‌های اداری را حذف کنیم تا چابک عمل کنیم. چراکه این بروکراسی سرعت و انگیزه استارت‌آپ‌ها را از بین می‌برد. دولت باید زیرساخت‌ها را آماده کند، دولت می‌تواند بر استارت‌آپ‌ها نظارت کند اما بهتر است وارد کار نشود.»

استارت‌آپ‌ها دستاویز جدید دولت

«ناصر غانم زاده» فعال حوزه استارت‌آپی عقیده دیگری دارد و دلیل روی آوردن دولت به استارت‌آپ‌ها را از ناچاری و نداشتن حرفی برای گفتن تا عملکردی برای ارائه می‌داند. او به دیجیاتو می‌گوید این تفکر بسیار خطرناکی است چراکه در دولت جوی مانند سال‌های ۸۴ تا ۹۰ ایجاد می‌کند که واژه کارآفرینی بسیار شنیده می‌شد. او به وام‌های کوچک زود بازده در همان سال‌ها اشاره می‌کند که به کارآفرینان تعلق می‌گرفت:

«جالب آنکه این وام‌ها به بنگاه‌های اقتصادی تعلق گرفت که ارتباطی به این موضوع نداشتند. مانند یک شرکت فولادسازی که فعالیت‌های خارجی هم داشتند. بنابراین در مرحله اول احساس امیدواری شدیدی شکل می‌گیرد و بعد از آن جامعه دچار ناامیدی می‌شود. دوم اینکه با ورود دولت فضا و تسهیلات خاصی شکل می‌گیرد که تبدیل به رانت می‌شود و در این میان شرکت‌های دانش پایه بیشترین منفعت را می‌برند. برای مثال در پارک‌های بزرگ فناوری بیشتر از اینکه استارت‌آپ‌ها و شرکت‌های علوم پایه دیده شوند، شرکت‌های بزرگ دیده می‌شوند که ساختمانی به خود اختصاص داده‌اند و از خدمات سواستفاده می‌کنند.»

غانمزاده معتقد است که ورود دولت به هر زمینه‌ای فسادزاست؛ او تاکید می‌کند حتی اگر دولت خوب باشد هم ایجاد فساد می‌کند. او به دیجیاتو می‌گوید این موضوعی است که در سایر کشورها پذیرفته شده و به همین دلیل دخالت دولت را هرروز کمتر و کمتر می‌کنند تا به حداقل ممکن برسد. این فعال حوزه استارت‌آپی در پاسخ به این سوال که دولت تا چه اندازه به مشکلات استارت‌آپ‌ها واقف و رشد استارت‌آپ‌ها برایش اهمیت دارد، پاسخ داد:

«فکر نمی‌کنم دولت از مشکلات استارت‌آپی اطلاعی داشته باشد، چرا باید اطلاع داشته باشد. وجود استارت‌آپی‌ها برای آنها بی‌تاثیر است. تصور کنید استارت‌آپ ایران یک مجموعه است که در آن بمبی منفجر می‌شود و تمام استارت‌آپ‌ها از بین می‌روند. آیا در این شرایط به دولت آسیبی وارد می‌شود؟ مشخصاً خیر دولت آسیبی نمی‌بیند و حتی ناراحت هم نمی‌شوند. بنابراین وقتی بود و نبود استارت‌آپ‌ها برای آنها بی‌تاثیر است، پس دغدغه‌ای برای مشکلات آنها هم ندارند. در نهایت هم این استارت‌آپ‌ها هستند که آسیب می‌بینند و اگر نابود شوند، دولت دستاویز دیگری پیدا می‌کند.»

حمایت از استارت‌آپ‌ها شعار جدید

«شایان شلیله» دیگر فعال حوزه استارت‌آپی در گفتگو با دیجیاتو شروع توجه دولت به استارت‌آپ‌ها از انتخابات ریاست جمهوری گذشته عنوان می‌کند و می‌گوید از آنجائیکه کشور به سمت استارت‌آپی شدن پیش می‌رود و این موضوع ترند روز است؛ توجه به استارت‌آپ‌ها می‌تواند شعار خوبی باشد:

«البته توجه به استارت‌آپ‌ها بسیار برای کشور مفید است اما اینکه وزیر بگوید دولت استارت‌آپی

به وجود بیاید اصلا خوب نیست چون نشان می‌دهد که وزیر اطلاعی از استارت‌آپ ندارد. چراکه ماهیت و ساختار دولت و استارت‌آپ از یکدیگر تفاوت دارند. وزیر کار، تعاون و رفاه اجتماعی می‌گوید، دولت را استارت‌آپی اداره کنیم اما چرا اول وزارتخانه خودش و تامین اجتماعی را اصلاح نمی‌کند. این صحبت‌های شعار هستند، اگر شعار نبود تغییراتی صورت می‌دادند و ما هم به آنها کمک می‌کردیم.»

به عقیده او نگاه دولتی‌ها به استارت‌آپ‌ها به عنوان منجی اقتصاد کشور بسیار خطرناک است چراکه انتظاری دور از ذهن است و تنها موجب سنگ‌اندازی پیش روی استارت‌آپ‌ها می‌شود. ضمن آنکه استارت‌آپ جادو نمی‌کند، استارت‌آپ روی مشکلات مردم متمرکز می‌شود تا آن را حل کند، آن هم در شرایطی که عملکرد آنها از امکاناتی که کشور در اختیارشان گذاشته شده بسیار جلوتر هستند.

شلیله به دیجیاتو توضیح می‌دهد که دولتی‌ها از مشکلات استارت‌آپ‌ها هیچ اطلاعی ندارند چون در ایونت‌های مرتبط با این عرصه حضور ندارند یا اگر هم در نشست‌ها شرکت می‌کنند، مدت زمان کوتاهی حاضر می‌شوند و در سخنرانی‌های خود به شعار دادن اکتفا می‌کنند: «البته باید گفت وزارت ارتباطات و فناوری و معاونت آن و تاحدودی مرکز توسعه تجارت الکترونیک آشنایی بهتری با وضعیت استارت‌آپ‌ها پیدا کرده‌اند اما سایر وزارتخانه هیچ اطلاعی از وضعیت ما ندارند و نمی‌توانند به ما کمکی کنند، در نتیجه بهتر است تا وارد این حوزه نشوند تا مشکلات استارت‌آپ‌ها بیشتر نشود.»

[دیجیاتو](#)